

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 8744/14)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

4 Ιουνίου 2020

Η απόφαση αυτή είναι τελεσίδικη. Μπορεί να υποστεί μικροαλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Μιχαλάκης κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε επιτροπή, η σύνθεση της οποίας έχει ως εξής:

Aleš Pejchal, *πρόεδρος,*

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Jovan Ilievski, *δικαστές,*

και Renata Degener, *αναπληρώτρια γραμματέας τμήματος,*

Αφού έλαβε υπόψη:

την προσφυγή (αριθ. 8744/14) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κ. Αργύριος Μιχαλάκης («ο προσφεύγων») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») στις 7 Ιανουαρίου 2014,

την απόφαση να γνωστοποιηθεί η προσφυγή στην ελληνική κυβέρνηση (η «Κυβέρνηση»),

τις παρατηρήσεις των διαδίκων,

την απόφαση με την οποία το Δικαστήριο απέρριψε την ένσταση της Κυβέρνησης κατά της εξέτασης της προσφυγής από μία επιτροπή,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 28 Απριλίου 2020,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την πιο πάνω ημερομηνία:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η υπόθεση αφορά την άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί με μία απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία αναγνώριζε ότι ο προσφεύγων είχε το δικαίωμα να εισπράξει ένα συμπλήρωμα της σύνταξης γήρατός του για ορισμένα χρονικά διαστήματα (άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1947 και είναι κάτοικος Σαλαμίνας. Εκπροσωπείται από τον κ. Ν. Αναγνωστοπούλο, δικηγόρο.

3. Η Κυβέρνηση εκπροσωπείται από τον εντεταλμένο του αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

4. Ο προσφεύγων είναι συνταξιούχος αξιωματικός του στρατού ξηράς. Με την απόφαση με αριθμό 14467/1996, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους όρισε το ποσό της σύνταξης γήρατός του.

5. Στις 16 Ιουνίου 2005, ο προσφεύγων ζήτησε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να αναπροσαρμόσει το ύψος της σύνταξής του, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 2838/2000 και 3016/2002, και τούτο από την έναρξη ισχύος των νόμων αυτών. Με την με αριθμό 62029 της 3 Νοεμβρίου 2005, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτηση για τον λόγο ότι η αναπροσαρμογή δεν μπορούσε να συντρέξει, στις περιπτώσεις όπως αυτή του προσφεύγοντος, παρά μόνον από την 1^η Οκτωβρίου 2005.

6. Στις 14 Δεκεμβρίου 2005, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου μία αίτηση ακύρωσης της πιο πάνω αναφερόμενης απόφασης.

7. Στις 29 Ιουνίου 2012, το Ελεγκτικό Συνέδριο δέχθηκε την αίτηση, ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους προκειμένου αυτό να προβεί στην αναπροσαρμογή της σύνταξης του προσφεύγοντος. Το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι η αξίωση του προσφεύγοντος δεν είχε ικανοποιηθεί διότι η διαφορά μεταξύ του ποσού που αυτός εισέπραττε και του αναπροσαρμοσμένου από την απόφαση με αριθμό 62029 ποσού δεν είχε καταβληθεί αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του νόμου 2838/2000, αλλά μόνον από την 1^η Οκτωβρίου 2005. Το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε επίσης ότι οι νόμοι 2838/2000 και 3016/2002 έπρεπε να εφαρμοστούν στην περίπτωση του προσφεύγοντος ήδη από την ημερομηνία της έναρξης ισχύος τους (απόφαση αριθ. 2387/2012).

8. Την 1^η Μαρτίου 2012, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου μία αγωγή αποζημίωσης στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα. Ζητούσε το ποσό των 37.430,85 ευρώ, το οποίο αντιστοιχούσε στην διαφορά μεταξύ του ύψους της σύνταξης που καταβαλλόταν στην πραγματικότητα και εκείνου που θα έπρεπε να του είχε καταβληθεί κατά το διάστημα από την 1^η Ιουλίου 2000 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2007 εφόσον το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους είχε αναπροσαρμόσει την σύνταξή του σύμφωνα με την απόφαση με αριθμό 2387/2012.

9. Στις 29 Ιουνίου 2013, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους εξέδωσε μία διορθωτική απόφαση (αριθ. 25166) όσον αφορά την σύνταξη του προσφεύγοντος η οποία όμως δεν επέφερε οποιαδήποτε τροποποίηση του ύψους της εισπραττομένης

σύνταξης σύμφωνα με τις σκέψεις της απόφασης με αριθμό 2387/2012. Αυτή αναπροσάρμοσε την σύνταξη μόνον από την 1^η Ιουνίου 2010.

10. Στις 27 Σεπτεμβρίου 2013, ο προσφεύγων προσέφυγε ενώπιον της τριμελούς επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία είναι επιφορτισμένη με την εκτέλεση των αποφάσεών του («η τριμελής επιτροπή»). Παραπονέθηκε ότι η διοίκηση δεν είχε συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2387/2012 του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεδομένου ότι οι αρνητικές συνέπειες της απόφασης με αριθμό 62029 της 3 Νοεμβρίου 2005 είχαν εν μέρει μόνον θεραπευθεί: μόνον από την 1^η Ιουνίου 2010.

11. Στις 20 Δεκεμβρίου 2013, η τριμελής επιτροπή απέρριψε την προσφυγή του προσφεύγοντος. Σημείωσε ότι η απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν είχε ορίσει το ύψος της σύνταξης που έπρεπε να αναπροσαρμοστεί ούτε το σημείο αφετηρίας του χρονικού διαστήματος από την οποία θα έπρεπε να καταβληθεί η αναπροσαρμοσμένη σύμβαση. Επεσήμανε επίσης ότι η απόφαση είχε καθορίσει μόνον το νομικό καθεστώς το οποίο θα έπρεπε να εφαρμοστεί στην υπόθεση του προσφεύγοντος και είχε αναπέμψει την τελευταία στην διοίκηση προκειμένου αυτή να αποφασίσει στην βάση του φακέλου. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την τριμελή επιτροπή, δεν υπήρξε άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2387/2012.

ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

12. Όσον αφορά το εφαρμοστέο εθνικό νομικό πλαίσιο και την πρακτική γίνεται παραπομπή στις αποφάσεις *Βασιλόπουλος κατά Ελλάδας* (αριθ. 18106/12, 21 Απριλίου 2020) και *Di.M. κατά Ελλάδας* (αριθ. 5710/12, 21 Απριλίου 2020).

13. Το άρθρο 60 § 1 του κώδικα των συντάξεων, όπως αυτός ίσχυε την εποχή των συμβάντων, είχε ως εξής:

«Δεν επιτρέπεται σε καμιά ανεξάριετα περίπτωση να αναγνωρισθούν αναδρομικά σε βάρος του Δημόσιου Ταμείου οικονομικά δικαιώματα από συντάξεις για χρονικό διάστημα πέρα των τριών ετών από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση.»

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά την εποχή των συμβάντων που σχετίζονται με το άρθρο αυτό, όταν μία απόφασή του δεν διευκρίνιζε ούτε το περιεχόμενο του δικαιώματος ενός συνταξιούχου για την αναπροσαρμογή της σύνταξής του ούτε το σημείο αφετηρίας των συνεπειών του δικαιώματος αυτού μέσα

στον χρόνο, και περιοριζόταν στο να διαπιστώσει το μη νόμιμο της άρνησης της διοίκησης να αποφανθεί επί ενός αιτήματος αναπροσαρμογής, οι οικονομικές συνέπειες μιας απόφασης της διοίκησης η οποία προβαίνει εκ των υστέρων σε μία αναπροσαρμογή δεν μπορούσαν να ανατρέξουν αναδρομικά σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών ετών από την πρώτη ημέρα του μηνός κατά την διάρκεια του οποίου ελήφθη η απόφαση αυτή. Η ίδια αυτή νομολογία δεχόταν ότι αυτός ο χρονικός περιορισμός δεν ήταν αντίθετος προς το άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος (δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο) διότι το πιο πάνω αναφερόμενο άρθρο 60 § 1 δεν εμποδίζει τον συνταξιούχο να διεκδικήσει αποζημίωση στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα.

14. Εξάλλου, με την με αριθμό 887/2016 απόφασή του, το Ελεγκτικό Συνέδριο, συνεδριάζοντας σε ολομέλεια, έθεσε τις σχετικές γενικές αρχές οι οποίες έπρεπε να διέπουν τις υποθέσεις όπως αυτή του προσφεύγοντος.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι η δικαστική προστασία στερείτο αποτελεσματικότητας και ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο, το οποίο εγγυώνται το άρθρο 20 του Συντάγματος και το άρθρο 6 της Σύμβασης, περιοριζόταν δυσανάλογα, στον βαθμό που ο σεβασμός του δικαιώματος του ενδιαφερομένου συνισταμένου στην αναπροσαρμογή του ύψους της σύνταξής του, όταν, μετά από παραπομπή της υπόθεσης στην διοίκηση προκειμένου η τελευταία να συμμορφωθεί προς την ευνοϊκή για τον ενδιαφερόμενο δικαστική απόφαση, αυτή ελάμβανε μία απόφαση η οποία δεν είχε ή είχε ελάχιστες πραγματικές συνέπειες για τον ενδιαφερόμενο.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο υπογράμμισε ότι η ανεπαρκής ένδικη προστασία δεν αντισταθμιζόταν από την δυνατότητα η οποία προσφερόταν στον συνταξιούχο να αξιώσει, στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα, μία αποζημίωση για την ζημία που προκλήθηκε από την μη αύξηση της σύνταξής του για το προ της τριετίας χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο, τούτο μπορούσε να εξηγηθεί από το γεγονός ότι το πρόσωπο το οποίο είχε καταθέσει μία αγωγή που μπορούσε από την φύση της να θεραπεύσει, άμεσα ή έμμεσα, την επίδικη κατάσταση, δεν είχε την υποχρέωση να εξαντλήσει άλλα ένδικα μέσα, και να δαπανήσει με τον τρόπο αυτό χρόνο και χρήμα, προκειμένου να διεκδικήσει ποσά τα οποία αντιστοιχούσαν στην αναπροσαρμογή της σύνταξής του ενώ τούτο θα μπορούσε να τακτοποιηθεί μέσα στην ίδια διαδικασία (αναφορά στις αποφάσεις *(Μανουσάκης και λοιποί κατά Ελλάδας, απόφαση της 26 Σεπτεμβρίου 1996, § 33,*

Rapports 1996-IV, *Πεβελιώτης κατά Ελλάδα*, αριθ. 48775/06, § 37, 4 Δεκεμβρίου 2008, και *Κωσταδήμας και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 20299/09 και 27307/09, § 25, 26 Ιουνίου 2012).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

15. Ο προσφεύγων παραπονείται για την άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2387/2012 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και για την αδυναμία στην οποία περιήλθε ως προς την είσπραξη του συμπληρωματικού ποσού της σύνταξης γήρατός του, όπως το ποσό αυτό θα προέκυπτε από τον υπολογισμό της τελευταίας σύμφωνα με τις σκέψεις της απόφασης αυτής. Επικαλείται παραβιάσεις του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης και του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, των οποίων τα εφαρμοστέα εν προκειμένω τμήματα έχουν ως εξής:

Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύ Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Α. Επί του παραδεκτού

16. Κατά πρώτο λόγο, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων: ο προσφεύγων δεν

άσκησε ένδικο μέσο κατά της διορθωτικής απόφασης με αριθμό 25166 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (το οποίο θα ήταν ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο σε αντίθεση με την προσφυγή ενώπιον της τριμελούς επιτροπής). Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι αυτό το ένδικο μέσο θα ήταν το πλέον κατάλληλο εν προκειμένω και όχι η προσφυγή ενώπιον της τριμελούς επιτροπής διότι ήταν βέβαιο ότι η τελευταία θα απέρριπτε την αίτηση του προσφεύγοντος στην βάση της μέχρι τότε πάγιας νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (πιο πάνω παράγραφος 13). Κατά δεύτερο λόγο, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή είναι πρόωρη στο μέτρο που η αποζημιωτική αγωγή στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα την οποία ο προσφεύγων κατέθεσε την 1^η Μαρτίου 2012 είναι ακόμη εκκρεμής.

17. Επικαλούμενος την απόφαση με αριθμό 887/2016 του Ελεγκτικού Συνεδρίου συνεδριάζοντας σε ολομέλεια (πιο πάνω παράγραφος 12), ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει καμία λογική στο να προσφύγει δύο φορές ενώπιον του ιδίου δικαστηρίου, ήτοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προκειμένου να δικαιωθεί σε ό,τι αφορά μία και μοναδική αξίωση σχετικά με το ύψος της σύνταξης γήρατός του, κάτι που είχε ήδη γίνει δεκτό με μία απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία είχε ισχύ δεδικασμένου. Σε αυτό προστίθεται το γεγονός ότι οι διαδικασίες ενώπιον του δικαστηρίου αυτού είναι υπερβολικά μακροχρόνιες και μπορούν να διαρκέσουν και 10 έτη, όπως αποδεικνύεται άλλωστε και από την δική του περίπτωση: ενώ είχε ασκήσει το ένδικο μέσο του στις 14 Δεκεμβρίου 2005, το Ελεγκτικό Συνέδριο εξέδωσε την απόφασή του μόλις στις 29 Ιουνίου 2012.

18. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι αυτός ο οποίος άσκησε ένα ένδικο μέσο που από την φύση του μπορεί να θεραπεύσει απευθείας την επίδικη κατάσταση – και όχι κατά τρόπο έμμεσο – δεν υποχρεούται να εισαγάγει άλλα μέσα τα οποία του προσφέρονταν, αλλά η αποτελεσματικότητα των οποίων ήταν αμφίβολη (πιο πάνω αναφερόμενη *Μανουσάκης και λοιποί*, § 33).

19. Εν προκειμένω, διαπιστώνει ότι ο προσφεύγων άσκησε ένδικα μέσα με τα οποία αμφισβητούσε τον υπολογισμό της σύνταξής του τόσο ενώπιον των διοικητικών αρχών όσο και ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και επέτυχε την έκδοση μιας τελεσίδικης απόφασης, ήτοι την απόφαση με αριθμό 2387/2012. Η απόφαση αυτή επιβεβαίωσε το δικαίωμα του προσφεύγοντος σε μία μεγαλύτερη σύνταξη, αλλά δεν όρισε το ύψος της τελευταίας. Το Ελεγκτικό Συνέδριο ανέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους το οποίο όφειλε να καθορίσει το

νέο ύψος λαμβάνοντας υπόψη, όπως προέκυπτε από τους όρους της απόφασης, το χρονικό διάστημα που ανέτρεχε στην έναρξη ισχύος των νόμων 2838/2000 και 3016/2002. Εν τούτοις, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους έλαβε μία απόφαση η οποία δεν επέφερε οποιαδήποτε αύξηση της σύνταξης του προσφεύγοντος σύμφωνα με τους όρους της απόφασης με αριθμό 2387/2012.

20. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν μπορεί να επιβληθεί στον προσφεύγοντα η υποχρέωση να προσφύγει εκ νέου ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να δαπανήσει χρόνο και χρήμα προκειμένου να αξιώσει ποσά τα οποία αντιστοιχούν στο αναπροσαρμοσμένο ύψος της σύνταξής του, ενώ το Ελεγκτικό Συνέδριο είχε ήδη την ευκαιρία να θεραπεύσει απευθείας την επίδικη κατάσταση (πιο πάνω αναφερόμενη *Di.M.*, § 33).

21. Τούτο ισχύει ακόμη περισσότερο όσον αφορά το ένδικο μέσο που προβλέπεται από το άρθρο 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα, το οποίο μνημονεύεται από την Κυβέρνηση και το οποίο ο προσφεύγων επεχείρησε με την αγωγή που κατέθεσε την 1^η Μαρτίου 2012 και είναι από τότε εκκρεμής ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Σε κάθε περίπτωση, η Κυβέρνηση δεν προσκόμισε κάποιο παράδειγμα νομολογίας στο οποίοι οι ενδιαφερόμενοι έλαβαν αποζημίωση για την αιτία αυτή στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα (ομοίως, § 33 και αναφερόμενη νομολογία).

22. Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω αναφερομένων, το Δικαστήριο οφείλει να απορρίψει την ένσταση μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων η οποία προβλήθηκε από την Κυβέρνηση.

23. Συμπερασματικά, διαπιστώνοντας ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι αυτή δεν προσκρούει κατά τα λοιπά σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

24. Ο προσφεύγων υποστηρίζει κατ'αρχήν, γενικώς, ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους έχει υιοθετήσει μία πρακτική η οποία συνίσταται στο να μην συμμορφώνεται προς τις τελεσίδικες αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να εξαντλεί με τον τρόπο αυτό, υλικά και ψυχολογικά, τους συνταξιούχους, προκειμένου να αποφύγει τις υποχρεώσεις του έναντί τους. Ισχυρίζεται ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους επιμένει να ορίζει το σημείο αφετηρίας του χρονικού διαστήματος των

τριών ετών το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 60 § 1 του κώδικα συντάξεων από την ημερομηνία έκδοσης της διορθωτικής απόφασης και όχι από την ημερομηνία έκδοσης της αρχικής απόφασης που ακυρώθηκε από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Σύμφωνα με τους προσφεύγοντες, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους επιχειρεί να υποχρεώσει τους συνταξιούχους να εμπλακούν σε μία νέα αντιδικία χρονοβόρα και έχουσα τον ίδιο σκοπό με την αρχική έφεσή τους ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ήτοι την αναπροσαρμογή του ύψους της σύνταξής τους.

25. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διοίκηση εκπλήρωσε την υποχρέωσή της να συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2387/2012 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εκδίδοντας την διορθωτική απόφαση με αριθμό 25166, χωρίς να απαιτείται να καθοριστεί το σημείο αφετηρίας από το οποίο έπρεπε να αρχίσει να καταβάλλεται η αναπροσαρμοσμένη σύνταξη. Αυτός ο τρόπος ενέργειας ήταν σύμφωνος προς το άρθρο 60 § 1 του κώδικα συντάξεων δεδομένου ότι αυτή η διορθωτική απόφαση ήταν προγενέστερη της απόφασης με αριθμό 887/2016 της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

26. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, με την απόφασή του με αριθμό 2387/2012, το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, με την από 3 Νοεμβρίου 2005, είχε λανθασμένα απορρίψει το αίτημα του προσφεύγοντος για την αναπροσαρμογή της σύνταξής του από την έναρξη ισχύος των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 και τούτο διότι οι νόμοι αυτοί είχαν εφαρμογή ήδη από την έναρξη ισχύος τους στην περίπτωση του προσφεύγοντος. Το Ελεγκτικό Συνέδριο παρέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους προκειμένου αυτό να αυξήσει το ύψος της σύνταξης του προσφεύγοντος στην βάση των νόμων 2838/2000 και 3016/2002, και τούτο από την έναρξη ισχύος των νόμων αυτών. Εν τούτοις, στην από 29 Ιουνίου 2013 απόφασή του με αριθμό 25166, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους δεν αύξησε το ύψος αυτό παρά μόνον από την 1^η Ιουνίου 2010. Η τριμελής επιτροπή του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο οποίο προσέφυγε ο προσφεύγων, θεώρησε ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους είχε συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2387/2012.

27. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη αποφανθεί σε περιπτώσεις ανάλογες αυτής του προσφεύγοντος στις πιο πάνω αναφερόμενες υποθέσεις *Βασιλόπουλος κατά Ελλάδας* και *Di.M. κατά Ελλάδας*. Δέχθηκε την παραβίαση των άρθρων 6 § 1 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 στην πρώτη και την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης στην δεύτερη, εξαιτίας της άρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς αποφάσεις του Ελεγκτικού

Συνεδρίου οι οποίες είχαν επίσης κρίνει ότι οι προσφεύγοντες είχαν δικαίωμα στην αναπροσαρμογή της σύνταξής τους στην βάση των νόμων 2838/2000 και 3016/2002 και τούτο από την αντίστοιχη έναρξη ισχύος τους.

28. Όσον αφορά την απόφαση της τριμελούς επιτροπής η οποία διαπίστωσε ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους είχε συμμορφωθεί προς την απόφαση με αριθμό 2387/2012, το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτή εξηγείται από την νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου την εποχή εκείνη η οποία θεωρούσε ότι μία ενδεχόμενη αναπροσαρμογή παραχωρηθείσα από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους δεν μπορούσε να ανατρέξει αναδρομικά σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών ετών από την πρώτη ημέρα του μηνός στην διάρκεια του οποίου το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους είχε λάβει την απόφαση της αναπροσαρμογής (πιο πάνω παράγραφος 13). Όμως δεν ήταν αυτή η έννοια της απόφασης με αριθμό 2387/2012 η οποία αναγνώρισε το δικαίωμα του προσφεύγοντος να αναπροσαρμοστεί η σύνταξή του από την έναρξη ισχύος νόμων 2838/2000 και 3016/2002. Το γεγονός ότι η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου παρότρυνε τους συνταξιούχους να διεκδικήσουν δικαστικά το υπόλοιπο της αναπροσαρμοσμένης σύνταξής τους, στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα (πιο πάνω παράγραφος 13), δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ούτε ως πραγματική προσφυγή βάσει της Σύμβασης (πιο πάνω παράγραφος 21) ούτε ως εναλλακτική επιλογή αντί της υποχρέωσης του Κράτους να συμμορφωθεί προς μία δικαστική απόφαση.

29. Το Δικαστήριο δεν διακρίνει κάποιο λόγο για να αποστεί των συμπερασμάτων του στις δύο πιο πάνω αναφερόμενες αποφάσεις. Εκτιμά συνεπώς ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης και του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

30. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

31. Για την υλική ζημία την οποία υποστηρίζει ότι έχει υποστεί, ο προσφεύγων αξιώνει 37.430,85 ευρώ (EUR). Το ποσό αυτό αντιστοιχεί με το ύψος της σύνταξης το οποίο θα έπρεπε να είχε εισπράξει από την 1^η Ιουλίου 2000 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2007 αν το ύψος αυτό είχε υπολογιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 2838/2000 και 3016/2002. Ζητεί επίσης 10.000 EUR για την ηθική βλάβη.

32. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η αξίωση του προσφεύγοντος όσον αφορά την υλική ζημία είναι πρόωρη. Υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων ζήτησε το ίδιο ποσό στην αποζημιωτική αγωγή του στην βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα και ότι η σχετική διαδικασία εκκρεμεί ακόμη. Όσον αφορά τα αιτούμενα ποσά τόσο για την υλική ζημία όσο για την ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση τα θεωρεί υπέρογκα και αναιτιολόγητα.

33. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι για την υλική ζημία, ο προσφεύγων ζητεί ένα ποσό το οποίο εξηγεί κατά τρόπο συγκεκριμένο στις παρατηρήσεις του. Σημειώνει επίσης ότι η Κυβέρνηση, από την πλευρά της, δεν το διαφωτίζει ως προς το ποσό το οποίο θα οφειλόταν πραγματικά στον προσφεύγοντα μετά την απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου ούτε ζήτησε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους να πραγματοποιήσει τον προσήκοντα υπολογισμό προς τούτο. Το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να εικάσει αφ'εαυτού το ακριβές ποσό το οποίο οφειλόταν στον προσφεύγοντα, όμως, ελλείψει διευκρινίσεων εκ μέρους της Κυβέρνησης προς τούτο, κρίνει ότι έχει το δικαίωμα να εξαγάγει τα συμπεράσματα αυτής της τακτικής της Κυβέρνησης. Αποφαινόμενο σύμφωνα με την αρχή της επιείκειας, όπως το επιτρέπει το άρθρο 41, και στην βάση των στοιχείων της δικογραφίας, επιδικάζει στον προσφεύγοντα 10.000 EUR για όλες τις ζημίες, και δεν θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να ζητήσει από το Κράτος να λάβει άλλα ατομικά μέτρα ενόψει της εκτέλεσης της παρούσας απόφασης.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

34. Ο προσφεύγων αξιώνει 2.000 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη με τα οποία ισχυρίζεται ότι επιβαρύνθηκε μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας που διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου.

35. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η αξίωση του προσφεύγοντος για την αιτία αυτή παρουσιάζεται κατά τρόπο αόριστο και αυθαίρετο και δεν στοιχειοθετείται από τα αναγκαία παραστατικά.

36. Το Δικαστήριο παρατηρεί, μαζί με την Κυβέρνηση, ότι η αξίωση του προσφεύγοντος για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη δεν συνοδεύεται από παραστατικά. Το αίτημα πρέπει συνεπώς να απορριφθεί.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

37. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή,
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης,
4. *Αποφαίνεται*:
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός προθεσμίας τριών μηνών, το ποσό των 10.000 EUR (δέκα χιλιάδες ευρώ), για όλες τις ζημίες μαζί, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,
 - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 4 Ιουνίου 2020, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Renata Degener

Αναπληρώτρια Γραμματέας

(υπογραφή)

Aleš Pejchal

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 26 Αυγούστου 2020

Ο μεταφραστής: Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος

